

A szabadidő eltöltésének közös programjai, a hazai történelmi emlékek, a tájak, a népi hagyományok jobb megismerését is szolgálják. A munkások mellett a közös kirándulásokon, kulturális programokon szerzett élmények is bekerülhetnek a brigádnaplóba, s arra törekszünk, hogy egyre színesebben irjanak a brigádelet kis és nagy eseményeiről. A brigádnaplók — ha jól vezetik — jelentős kultur- és hagyománytörténeti értéket képviselnek. Tükrei szocialista fejlődésünk fontos szakaszainak. Írásos emlékei annak az egész népet átfogó munkának, amit a szocializmus alapjainak lerakásáért, a fejlett szocialista társadalom építéseért az egyes munkahelyeken, kisebb közösségekben végeztek és végeznek.

A szakszervezetek helyi szervei és tisztségviselői minden munkahelyen a szocialista brigádmozgalom tartalmasabbá tételén dolgoznak. Ennek szellemében szorgalmazzák a brigádok bekapcsolódását a Honismereti mozgalomba, így pl.: a szakma- és üzemtörténet kutatásokba, az Ismerd meg hazádat mozgalomba, a munkás és a népi hagyományok kutatásába, ápolásába.

A szakszervezeti művelődési intézmények, művészeti együttesek tevékenységének szerves része a munkásműlt hagyományainak feltárása, ápolása, a népművészeti értékek megmentése, továbbtételése. A bemutatkozás különböző fórumain, versenyeken, fesztiválokon, baráti találkozók munkásfiatalok, szocialista brigádok és egyéb alkotó közösségek kapnak lehetőséget arra, hogy alkotó tevékenységüket ország-világ elé tárják.

A szakszervezetek segítik mindazokat az egészséges törekvéseket, amelyek a múltba, a népművészetek legtisztább rétegeibe kívánnak visszanyúlni, hogy a feltárt értékeket mindennapjaink művészetének részévé avassák. Művészeti együtteseink rendszeresen járók a világotó Műsoraikkal, szocialista emberségükkel mindenütt méltón képviselik hazánkat, s művészi eszközeikkel hagyományaink megismertését szolgálják.

A honismeret eredményeinek helyes alkalmazása, a mozgalom értékeinek felhasználása szocialista építőmunkánk jobbítása érdekében mindannyiunk közös törekvése. Ugy gondolom, ez a tanácskozás hozzájárul a mozgalom további lehetőségeinek feltárásához, a fejlődés útjának megjelöléséhez.

Dr. Czibalmos Béla:

A termelőszövetkezeti- és a Honismereti mozgalom kapcsolata

A Hazafias Népfront által kezdeményezett és irányított Honismereti mozgalomban részt vesznek a mezőgazdasági termelőszövetkezetek, ezért alakulhatott ki nagyon szoros és jó kapcsolat a mezőgazdasági szövetkezetek, valamint a népművelők, a levéltárosok és a művelődési intézmények dolgozói között. Ebben az együttműködésben arra vállalkoztunk, hogy a paraszti világ legszebb értékeit megőrizzük, s ugyanakkor megőrökítsük mindazt, ami a mezőgazdaság szocialista átszervezésének előkészítésével, az átszervezéssel, majd a mezőgazdasági szövetkezeti mozgalom megszilárdításával kapcsolatos. Egyre növekszik azoknak a mezőgazdasági szövetkezeteknek a száma, amelyek arra vállalkoznak, hogy írásban örökítsék meg közösségük történetét. Ezek a tsz-történetek rendszerint túlnőnek az üzemi méreteken, átfogják egy-egy település történetét, s megőrökítik mindazt, ami az elmúlt két, vagy három évtizedben falvainkban történt. Bizonyítéka ez annak is, hogy mekkora szerepet játszik hazánkban a termelőszövetkezeti mozgalom a falusi viszonyok átalakításában, és igazolja, hogy a mezőgazdaság és általában az élelmiszertermelés milyen terület- és településfejlesztési tényező.

Ez a munka fejlődésünknek olyan szakaszában történik, amikor jól érzékelhető nemzedékváltás megy végbe a mezőgazdasági szövetkezetekben, állandóan csökken azoknak a száma, akik résztvettek a forradalmi átalakulásban és akiknek a tapasztalata, tudása, mondanivalója nagyon fontos az utódok számára: egyrészt a föld, a paraszti világ és a falu megbecsülésében, másrészt pedig azoknak az ismereteknek a gazdagításában, amelyek az emberek közti kapcsolatok kialakításában nélkülözhetetlenek és amelyek a dolgok társadalmi oldaláról a szövetkezetek lényegét adják.

A mezőgazdasági szövetkezetek sokat fordítanak falvainkban a kultúra és a népi szokások ápolására, átmentésére, fejlesztésére. Fölkaroltuk az amatőr művészeti együtteseket, vannak szövetkezetekben működő Páva-körök, néptánc együttesek, vers- és prózamondó körök.

A magyar mezőgazdasági szövetkezetek annak a politikának a végrehajtásában, amelynek segítségével erre a színvonalra jutottak, azért alkothattak nagyot és marandót, mert nemcsak azzal törődtek, hogyan lehetne racionálisan magas színvonalra fejleszteni a termelési alapokat, hanem a résztvevő emberek szellemi, kulturális gyarapodására is figyelmet fordítottak.

Fábián Zoltán:

A Honismereti- és az Olvasó népert mozgalom szétválaszthatatlan egymástól

Két köszöntést hoztam erre a tanácskozársra. Egyrészt az Írószövetség titkárságának, másrészt az Olvasó népert mozgalom titkárságának köszöntését. Nem szeretném, ha ezt csak formálisnak vennék, éppen ezért néhány gondolatot fűzök a köszöntéshez.

Hogyan is gondolkodik az Írószövetség a Honismereti mozgalomról? A kezdetektől fogva — amikor még Darvas József volt az elnökünk —, a legnagyobb érdeklődéssel szemléltük, hogy mivé is válhatik ez a vállalkozás. Fokozatosan ébredtünk rá, hogy milyen nagy a jelentősége. Az a hajszálgyökér növesztő munka, amit a Honismereti mozgalom végez, olyan új jelenségeket, olyan új olvasói igényeket is nevel a közéletben, amelyek föltétlenül visszahatnak magára az írói munkára. Visszahat, mert megváltoztatja a közéletet, a közgondolkodást és a közérzetet. Ahogy nő és gazdagodik az a hajszálgyökér-rendszer, amely a honismereti munkával megvalósul, úgy gazdagodik — ha szabad ezt az oleő hasonlatot mondanom — a lombzat is.

A másik szempont, ami nekünk hallatlanul fontos, éppen az a szömentő tevékenység, amelyről itt már szó esett. Amikor a növények neveire gondolok, eszembe jut Fazekas Mihályék, Diószeghy Sámuelék, Csokonai Vitéz Mihályék tevékenysége, amikor annakidején a debreceni kis Bigecsből elkezdték megírni a magyar fűvészkönyvet.

Hadd említek meg valamit, amit úgy gondolom, érdemes volna a honismereti munkának magára vállalnia. Itt vannak ezek a község összevonások, meg amikor a városok felfalják a közvetlen környezetükben lévő kis falvakat. Megérthető, ha közgazgatásilag ez így szükséges, de mért kell megszüntetni emiatt a nevüket is? Csak néhány példát mondok szűkebb páttriából. Vásárosnamény mellett volt két pompás kis falu, *Gergelyi* és *Ugornya*. Aztán összevonták és lett belőle *Gergelyiugornya*. Most pedig *második kerület*. Mit mond ez? Senkinek semmit. Kár ezeket megszüntetni. Én nagyon sok helyütt megfordultam a világban, másutt is felfalják a városok és a nagyobb települések a kisebbeket, de meghagyják a nevüket. Még az egyes kerületeknek is meghagyják a nevüket. Londonban mindenki tudja, hogy Chelsea, az Chelsea és nem pedig nem tudom hányadik kerület. Én örülnék, ha a Honismereti mozgalom magára vállalná azt is, hogy ne szüntessük meg ezeknek a kis településeknek a nevét, mert ezek is a történelmünket őrzik.

Az író számára talán nincsen izgalmasabb feladat, mint annak a kutatása, hogy hogyan is alakul, változik a ma élő ember, hogyan valósítja meg önmagát. Ebben az önmegvalósító munkában félelmetesen nagy szerepe van ennek a gyökérnövesztő tevékenységnek, amit a honismereti munka jelent, mert önmagam gyarapszom vele mindenekelőtt és önmagam gyarapodásával növelem magam körül a közösség értelmi és érzelmi szintjét. Itt ugyanis nem egyszerűen arról van szó, hogy az emberek kész ismereteket vesznek át valakiktől, vagy könyvekből, hanem ők maguk járnak utána, ők maguk fedezik föl. *A felfedezés nagy élménye adatik meg a honismereti munkában*. Persze a kudarc is nem egyszer, mert éppen rossz helyütt keressük, vagy nincs elég szívósságunk. A kudarc és a siker együtt, szinte egymást ellenpontozva van jelen ebben a tevékenységben, éppen ezért sokkal jellemformálóbb, mint másfajta ismeretszerzés. Tehát olyan emberformáló munka, amely nélkül nagyon szegények lennének és nagyon kevesek lennének. Ennek az ábrázolása pedig minden bizonnyal nagyon is